

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/62/2018
Identifikačné číslo spisu:	4414201867
Dátum vydania rozhodnutia:	10.12.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4414201867.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T.. E. L., bytom G. J., W.. A. X, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária Timoranská & Štofková s.r.o., so sídlom v Nových Zámkoch, Podzámska 32, IČO: 36 813 401, proti žalovanému M.. M. G., bytom G. J., E. XX, zastúpenému Mgr. Elenou Szabóovou, advokátkou so sídlom v Nových Zámkoch, Hlavné námestie 7, o zaplatenie 10.000,- € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 17 C 213/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. októbra 2015, sp. zn. 25 Co 582/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 8. apríla 2015 č. k. 17 C 213/2014-186 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 10.000,- € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 10.000,- € od 1. novembra 2012 do zaplatenia do troch dní po právoplatnosti rozhodnutia s tým, že rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné rozhodnutie. Svoje rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil § 657, § 658 ods. 1, § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, § 133 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žaloba je dôvodná. Medzi žalobcom a žalovaným bola uzatvorená zmluva o pôžičke 4. septembra 2012, na základe ktorej žalobca poskytol pôžičku vo výške 10.000,- € dňa 5. septembra 2012 bezhotovostným vkladom v prospech účtu žalovaného. Preto návrhu v plnom rozsahu vyhovel bez toho, aby došlo k započítaniu pohľadávky žalovaného, pretože táto pohľadávka na započítanie spôsobilá nebola. V konaní nebolo preukázané, že žalovaný reálne poskytol žalobcovi pôžičku pri podpise zmluvy 2. augusta 2011. V konaní neexistuje dôkaz, ktorý by potvrdil existenciu odovzdania predmetu pôžičky - finančnej hotovosti vo výške 18.000,- €, pričom ani finančná hotovosť, z ktorej mala byť pôžička poskytnutá, bezpochyby v konaní preukázaná nebola.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 28. októbra 2015 sp. zn. 25 Co 582/2015 potvrdil rozsudok Okresného súdu Nové Zámky z 8. apríla 2015 č. k. 17

C 213/2014-186 podľa ustanovenia § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny; v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie obsiahnutými v napadnutom rozhodnutí (§ 219 ods. 2 O.s.p.). V odôvodnení uviedol, že predmetom tohto konania je žaloba žalobcu o zaplatenie 10.000,- € s príslušenstvom na základe zmluvy o pôžičke zo 4. septembra 2012, kde sa veriteľ (žalobca) zaviazal dlžníkovi (žalovanému) požičať sumu 10.000,- €, ktorú prevedie 5. septembra 2012 na dlžníkov účet a dlžník dlžnú čiastku vráti do 31. októbra 2012. Strany sa dohodli na úroku z omeškania vo výške 5 % ročne. Počas konania na súde prvej inštancie žalovaný nepopieral žalobcovu pohľadávku, táto sa považuje za nespornú. Tvrdil ale, že si od neho žalobca požičal sumu 18.000,- €, pričom ako dôkaz predložil písomnú zmluvu z 2. augusta 2011. Žalobca mu 5. septembra 2012 túto sumu mal vrátiť a zároveň previesť sumu 10.000,- € ako pôžičku na základe zmluvy zo 4. septembra 2012. Tvrdil tiež, že si od neho žalobca následne opätovne požičal sumu 18.000,- € dňa 5. septembra 2012. Odvolací súd dôvodil, že zmluva o pôžičke je reálnou zmluvou (kontraktom), ktorá vyžaduje odovzdanie predmetu pôžičky (peňazí) veriteľom dlžníkovi, a to buď bezhotovostným spôsobom na účet dlžníka alebo odovzdaním krátkou cestou. Pretože žalovaný v konaní nepreukázal ním tvrdené odovzdanie predmetu pôžičky (18.000,- €) odovzdaním krátkou cestou na základe písomnej zmluvy z 2. augusta 2011, ktorú sumu mu podľa jeho tvrdení mal 5. septembra 2012 prevodom vrátiť žalobca, neunesol dôkazné bremeno svojho tvrdenia, a tak naň nemožno prihliadať. To nemôže zmeniť ani skutočnosť, že z dôkazov pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že so žalobcom podpísali zmluvu o pôžičke z 2. augusta 2011, že v tejto zmluve je uvedené, že peniaze budú splatené v hotovosti pri podpise zmluvy a že mohol mať v tom čase dostatočné množstvo finančných prostriedkov a so žalobcom sa stretol bez prítomnosti ďalších osôb v miestnosti. Vzhľadom na to, že táto zmluva o pôžičke nebola v konaní dokázaná, nemôže byť započítaná, a tak je žaloba žalobcu dôvodná.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Navrhol ho ako nepreskúmateľné, arbitrárne a porušujúce jeho práva zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že sa mu postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v zmysle Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2015 išlo o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.], čím bolo porušené jeho právo na spravodlivé súdne konanie vrátane jeho práva (a s ním korešpondujúcej povinnosti súdu) na odpoveď na argumenty strany podstatné pre posúdenie a rozhodnutie vo veci samej. Žalovaný má tiež za to, že bola porušená zásada rovnosti strán v konaní, čo vyplýva zo samotného vedenia konania, keď žalobca svoje tvrdenia (neposkytnutie pôžičky na základe zmluvy z 2. augusta 2011, fiktívnosť a antidatovanie pôžičky, „fiktívne vrátenie fiktívnej pôžičky“ a pod.) nemusel nijako preukazovať, hoci ho ako žalobcu zaťažovalo dôkazné bremeno vo vzťahu k žalovanému nároku, a vo všeobecnosti popri ňom aj dôkazné bremeno vo vzťahu k tvrdeniam, ktoré do konania vniesol a v konaní mali svedčiť v jeho prospech. V podstate predložil len výpis z účtu. Súdy oboch stupňov ani nespochybniteľne neustálili (nezaoberali sa tým), aký bol dôvod návštevy žalobcu vo firme žalovaného 2. augusta 2011. Kým žalovaný musel podrobne preukazovať, že mal 2. augusta 2011 zdroje postačujúce na poskytnutie pôžičky, žalobca nemusel preukázať, z čoho žil, keď bol viac ako 40 mesiacov nezamestnaný, z čoho plnil vyživovaciu povinnosť voči trom deťom, či jeho zdroje získané predajom rodinného domu po odpočítaní životných nákladov nekrytých príjmom z pracovnej činnosti a výživného vôbec postačovali na poskytnutie žalovanej pôžičky a na jeho živobytie. Za podstatnú považuje žalovaný skutočnosť, že žalobca podal žalobu v čase, kedy bol ešte nezamestnaný, čo žalovaný považuje za účelové, s cieľom vyhnúť sa plateniu dlhu žalovanému, ktorý po započítaní predstavuje 8.000,- €. Žalovaný ďalej namietal, že odpovede na argumenty podstatné pre rozhodnutie vo veci samej mu neposkytol v odôvodnení rozhodnutia ani odvolací súd napriek tomu, že nedostatočné odôvodnenie, s poukazom na konkrétne rozpory, namietal žalovaný už v odvolaní. V tejto súvislosti poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva ako i nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 149/2009, v zmysle ktorého ak sa odvolací súd obmedzil v rozhodnutí o odvolaní len na stotožnenie sa s dôvodmi uvedenými v prvoinštančnom rozhodnutí a neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by potvrdili alebo vyvrátili relevantné tvrdenia sťažovateľa uvedené v jeho odvolaní, ide o rozhodnutie nezlučiteľné s požiadavkami vyplývajúcimi zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Uviedol tiež, že z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnymi závermi. Stav, kedy

rozsudok neobsahuje náležitosti uvedené v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p., vedie v konečnom dôsledku k tomu, že sa stáva nepreskúmateľným. Ak je rozhodnutie súdu nepreskúmateľné, je potrebné ho zrušiť, pretože inak by súd zaťažil konanie vadou, ktorá môže mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

4. Žalobca sa vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného s rozhodnutím odvolacieho súdu stotožnil v celom rozsahu, považuje ho za vecne správne. Má za to, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd sa dostatočným spôsobom vysporiadali s predmetom sporu. Súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie vo veci a rozsudok obsahuje odôvodnenie, ktoré spĺňa zákonom požadované náležitosti. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol ako neprípustné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie žalovaného bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované, a prípustnosť podaného dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým by bolo dovolanie prípustné, sú uvedené v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. Keďže dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu nemožno podriaďiť pod žiadny dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 238 O.s.p., je zrejmé, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v predmetnej veci podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

9. Predmetné dovolanie by bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. (tzv. vady zmätočnosti). Žalovaný procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo; nepreukázaná bola tiež vada konania žalovaným namietaná (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

10. Dovolateľ tvrdí, že mu bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

11. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu do 30. júna 2016 považovala za vady zmätočnosti najzávažnejšie procesné nesprávnosti, ktoré bez ďalšieho viedli k zrušeniu napadnutého rozhodnutia (1

Cdo 345/2014, 2 Cdo 43/2012, 3 Cdo 98/2005, 4 Cdo 344/2014, 5 Cdo 101/2015, 6 Cdo 292/2013, 7 Cdo 500/2014, 8 ECdo 259/2014). Aj za účinnosti novej právnej úpravy je aktuálny právny názor, podľa ktorého prípustnosť dovolania nezakladá tvrdenie dovolateľa o existencii vady zmätočnosti, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 127/2012, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 29/2016, 4 Cdo 133/2015, 5 Cdo 467/2014, 6 Cdo 5/2014, 7 Cdo 7/2016, 8 Cdo 450/2015).

12. Dovolateľ v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. konkrétne namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudkov súdov oboch inštancií, v dôsledku čoho sú predmetné rozhodnutia nepreskúmateľné.

13. Dovolateľ tvrdí, že napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný a že ním namietaná okolnosť zakladá vadu zmätočnosti. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) ale zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality odôvodnenia) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila (len) tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „O.s.p.“). Vada tejto povahy nebola považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. S tým názorom sa stotožnil aj Ústavný súd Slovenskej republiky (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

14. Na záseade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa nedotkli podstaty a zmyslu tohto stanoviska; vzhľadom na to treba predmetné stanovisko považovať za aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po uvedenom dni.

15. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

16. Podľa názoru dovolacieho súdu konanie pred odvolacím súdom vadou zmätočnosti postihnuté nebolo. I keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovoláním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolateľ preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný; za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje

rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom (o aký prípad tu ale nejde).

17. K predmetným dovolacím argumentom najvyšší súd ďalej uvádza, že podľa právnej úpravy do 30. júna 2016 prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nezakladalo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V týchto súvislostiach najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993 ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97). Právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky neznamena ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nie je možné považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony (I. ÚS 50/04).

18. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

19. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že prípustnosť dovolania žalovaného nemožno vyvodiť z ustanovení § 238 O.s.p., v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného podľa § 447 písm. c/ CSP ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, odmietol bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

20. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.